

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. III. Vnde in peccatis petatur inæqualitas in gravitate & malitia?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

ARTICVLVS III.

Vnde in peccatis petatur inaequalitas in gravitate & malitia?

22. **S**ICUT in rebus aliis datur ratione perfectionis quaedam quantitas & magnitudo, sive molis, sive virtutis, ita & in peccatis, ratione malitiae & imperfectionis, proportionata magnitudo & quantitas virtualis invenitur, quae peccati gravitas à Theologis communiter appellatur: quia scilicet sicut corpora inferius suà gravitate feruntur, & à superiori loco remouentur; sic rationalis creatura peccatis suis & eorum magnitudine, infra se miserè deicitur, & à supremo bono separatur. Haec autem gravitas seu malitia peccati duplex est, nempe essentialis, & accidentalis: de quibus breuiter hinc agendum est, & explicandum unde earum inaequalitas desumatur. Unde

23. Dico primò, inaequalitatem essentialem peccatorum sumi ex objecto. Ita D. Thomas hic art. 3.

Probat: Quàntitas seu gravitas essentialis peccati petitur ex eo ex quo differentia eius specifica sumitur: Sed haec sumitur ex objecto, ut in tractatu de moralitate actuum humanorum fusè ostendimus: Ergo & illa. Unde tantò aliquid peccatum secundum suam essentiam & speciem est grauius, quantò objectum circa quod versatur est peius: quia *gravitas peccatorum* (inquit S. Doctor) *differt eo modo, quo una aegritudo est alià grauior: sicut enim bonum sanitatis consistit in quadam commensuratione humorum, per convenientiam ad naturam animalis; ita bonum virtutis consistit in quadam commensuratione humani actus, secundum convenientiam ad regulam rationis. Manifestum est autem quòd tantò grauior est aegritudo, quantò tollitur debita humorum commensuratio per commensurationem prioris principii: sicut aegritudo qua provenit in corpore humano ex corde, quod est principium vita, vel ex aliquo quòd appropinquat cordi, periculosior est; unde oportet etiam quòd peccatum sit tantò grauius, quantò deordinatio contingit circa aliquod principium quod est prius in ordine rationis. Ratio autem ordinat omnia in agibilibus ex fine; & ideo quantò peccatum contingit in actibus humanis ex altiori fine, tantò peccatum est grauius: objecta autem actuum sunt fines eorum, ut ex supra dictis patet; & ideo secundum diuersitatem objectorum attenditur diuersitas grauitatis in peccatis.* Ex quo

24. Inferes primò, peccata contra Deum (quæ sunt ea quæ opponuntur virtutibus Theologicis, religioni & pœnitentiæ) esse omnium grauiissima; & deinde ea quæ sunt contra substantiam hominis, ut homicidium; & ultimò ea quæ sunt contra res externas hominis, ut furtum. Ratio est, quia res exteriores sunt propter ipsum hominem tanquam propter finem, & homo propter Deum. Ita S. Thomas in calce eiusdem art. 3. & qu. 2. de malo art. 10. ubi sic discurret: *Gravius peccatum dicitur ex suo genere, quòd maiori bono virtutis opponitur: unde cum bonum virtutis consistat in ordinatione amoris, ut Augustinus dicit, Deum autem super omnia diligere debeamus, peccata quæ sunt in Deum, sicut idololatria, blasphemia, & huiusmodi, se-*

A *cundum suum genus sunt reputanda grauiissima. Inter peccata autem quæ sunt in proximum, tantò aliqua sunt aliis grauiora, quantò maiori bono proximi opponuntur: maximum autem bonum proximi est ipsa vita hominis, cui opponitur peccatum homicidii, quod tollit actualitatem hominis vitam; & peccatum luxuria, quod opponitur vita hominis in potentia, quia est inordinatio quaedam circa actum generationis humane: unde inter omnia peccata, quæ sunt in proximum, grauius est homicidium secundum suum genus: secundum locum tenet adulterium, & fornicatio, & huiusmodi peccata carnalia: tertium autem locum tenet furtum, & huiusmodi, per quæ in exterioribus bonis laeditur proximus.*

B Inferes secundò cum eodem S. Doctore hic art. 4. illud peccatum esse grauius simpliciter & secundum speciem, quod opponitur virtuti præstantiori; quia habet objectum in ratione objecti peius, & magis rationi repugnans: nam virtus & vitium ipsi contrarium respiciunt eandem materiam; differunt verò formaliter in ratione objectorum, quia in illa materia, in qua virtus ponit æqualitatem & commensurationem cum ratione, vitium huiusmodi æqualitatem destruit, & ponit oppositam incommensurationem; & sicut prædicta materia constituitur in ratione objecti specificatiui virtutis per prædictam commensurationem, ita per oppositam incommensurationem constituitur formaliter in ratione objecti vitii & peccati. Ex quo fit, quod sicut inaequalitas & incommensuratio, quam ponit vitium in illa materia, non est minor quàm opposita commensuratio & æqualitas, quam ponit virtus; ita prædictum objectum non minùs dissonat rationi in esse objecti vitii, & ut attingibile est per actum peccati, quàm consonat illi in ratione objecti virtutis, & ut est attingibile per actum bonum: si igitur in hac ratione fuerit melius, & idcirco specificet nobiliorem virtutem, consequens erit ut in illa priori sit peius, tribuatque speciem grauioris peccati.

C Confirmatur: Peccatum quod contrariatur perfectiori virtuti, ex sua specie habet corrumpere & destruire majus bonum, cum destruat & corrumpat medium ipsius virtutis: Ergo ex sua specie est grauius & deterius peccatum.

D Pro pleniori hujus corollarij intelligentia, & multorum argumentorum solutione, quædam breuiter observanda sunt, quæ fusè expendunt Salmanticenses disput. 9. dubio 4. §. 2. In primis admittendum est, quod cum dicimus illud peccatum esse grauius secundum suam speciem, quod opponitur perfectiori virtuti, intelligendum est de oppositione secundum objectum primarium & principale talis virtutis: si enim peccatum opponatur perfectiori virtuti, solùm quoad objectum secundarium, non ideo erit grauius, ut patet in odio proximi, quod quia non contrariatur charitati, ut tendit in objectum primarium, nempe Deum, sed ut fertur in objectum secundarium, scilicet proximum, non est grauius omnium peccatorum. Unde Divus Thomas 2. 2. qu. 39. art. 2. docet schisma, quamvis opponatur charitati, esse minus peccatum quàm sit infidelitas; & in tertio argumento sibi objicit: *Majori malo majus bonum opponitur, ut patet per Philosophum in 8. Ethic. Sed schisma opponitur charitati, quæ est major virtus quàm fides, cui opponitur infidelitas: Ergo schis-*

ma est majus peccatum quam infidelitas. Cui objectioni sic respondet: Ad tertium dicendum quod charitas habet duo objecta; unum principale, scilicet bonitatem divinam; & aliud secundarium, scilicet bonum proximi: schisma autem, & alia peccata quae fiunt in proximum, opponuntur charitati quantum ad secundarium bonum, quod est minus quam objectum fidei, quod est ipse Deus: & ideo ista peccata sunt minora quam infidelitas. Sed odium Dei quod opponitur charitati, quantum ad principale objectum, non est minus.

27. Secundo advertendum est, peccatum quod opponitur inferiori virtuti, si includat etiam oppositionem cum superiori virtute, ratione huius inclusionis posse superare illud quod majori virtuti opponitur: unde adulterium, quod castitati opponitur, secundum suam speciem gravius est, quam furtum, quod opponitur iustitiae, quamvis haec sit perfectior virtus quam illa; quia in adulterio, simul cum oppositione ad castitatem, clauditur oppositio ad ipsam iustitiam.

28. Tertio observari debet, quod peccata inter quae fit comparatio, habere debent eundem modum oppositionis ad virtutem, ita quod aut utrumque opponatur illi contrarie, aut utrumque privative, subindeque utrumque sit peccatum commissionis, vel utrumque omissionis: si autem unum sit commissionis, quod opponitur contrarie, & aliud omissionis, quod opponitur tantum privative, valde probabile est, quod etiam si hoc posterius perfectiori virtuti opponatur, poterit tamen esse minus grave quam illud, quia diversus iste modus oppositionis non parum eorum mutat gravitatem. Unde probabiliter dici potest, peccatum homicidii, quod iustitiae opponitur, esse gravius secundum suam speciem, quam omissionem sacri, quae opponitur religioni; quamvis religio sit perfectior quam iustitia. Ex his praecipua adversae sententiae fundamenta solvuntur. Ad maiorem tamen claritatem

29. Obijcies primo: D. Thomas infra qu. 84. art. 4. ad 1. ait: *Non oportet quod principalia vitia opponantur principalibus virtutibus.* Et 2. 2. qu. 142. art. 3. docet quod intemperantia est gravius peccatum quam timiditas; & nihilominus fortitudo, cui timiditas opponitur, est major virtus quam temperantia, ut asserit idem S. Doctor supra qu. 66. art. 2. & 2. 2. qu. 123. art. 12. & qu. 5. de virtut. art. 3. Ergo vitia illa & peccata non sunt pejora, quae praestantioribus virtutibus opponuntur.

30. Ad primum respondeo D. Thomam per vitia principalia non intelligere graviora secundum malitiam, sed capitalia, sic dicta, quia sunt veluti capita & fontes ex quibus alia derivantur; & velle solum, non esse necessarium quod illa directe opponantur virtutibus cardinalibus, cum avaritia sit vitium capitale, & tamen opponatur liberalitati.

31. Ad secundum dicendum, D. Thomam solum velle, quod licet timiditas quantum ad malitiam specificam & essentialem, desumptam ex proprio & formali objecto, sit gravius peccatum intemperantiae; ista tamen accidentaliter, ratione circumstantiarum quae se tenent tam ex parte objecti, quam ex parte operantis, maxime vero ex ratione voluntarii, quae in ea major est ac intensior, illam in malitia & gravitate

Tom. III.

A excedit; unde cum loco citato ex 2. 2. ait: *Unum vitium potest alteri comparari dupliciter: uno modo ex parte materiae vel objecti, alio modo ex parte ipsius hominis peccantis; & utroque modo intemperantia est gravius vitium quam timiditas:* per gravitatem ex parte materiae, vel objecti, non intelligit gravitatem specificam & essentialem, sed gravitatem accidentalem, desumptam ex aliquibus circumstantiis objectivis.

Dices: Timiditas, quantumcumque crescat intra suum genus, non pertingit ad gravitatem mortalis, & ideo necesse non est huiusmodi peccatum in confessione aperire; cum tamen plura peccata ex his quae opponuntur temperantiae, ex proprio genere sint mortalia, ut patet in fornicatione, adulterio, & similibus: Ergo intemperantia ex objecto, & non tantum ex circumstantiis, est vitium seu peccatum gravius quam timiditas.

Respondent aliqui negando Antecedens, quantum ad primam partem: existimant enim quod timiditas potest esse peccatum mortale, si materia sit gravis, puta si quis propter metum mortis, vel tormentorum, neget fidem, vel tradat civitatem. Sed haec solutio non probatur: quia, ut recte dicunt Salmanticenses, neque timiditas, neque aliud peccatum fortitudini oppositum, praecise intra suum genus habet quod repugnet charitati, neque est contra bonum Dei aut proximi (quod est de ratione mortalis peccati) sed consistit in sola inordinatione circa passiones irascibilis; sicut gula consistit in deordinatione passionum concupiscibilis: Ergo sicut haec propter hanc rationem non attingit intra suum genus ad rationem mortalis, ita nec illa. Unde

Melius cum iisdem Authoribus, & aliis D. Thomae Discipulis respondetur, negando secundam partem Antecedens: nam etiam peccata, intemperantiae opposita, ut subsistunt praecise intra genus intemperantiae, non habent pertingere ad gravitatem peccati mortalis, sicut dictum est de peccatis contra fortitudinem. Si enim ratio tradita in peccatis fortitudini oppositis vim habet, eo quod consistant in deordinatione passionum irascibilis, a fortiori idem convincere debet in peccatis oppositis temperantiae, quae secundum quod ei duntaxat opponuntur, consistunt in deordinatione passionum concupiscibilis, nec charitati, sive quoad bonum Dei; sive quoad bonum proximi, repugnant. Unde quod peccata contra castitatem, aut contra aliam partem temperantiae, sint ex suo genere mortalia, convenit illis ex eo quod simul cum oppositione ad temperantiam includant oppositionem ad iustitiam, vel ad alias virtutes temperantiae perfectiores; ut de adulterio perspicuum est, cum in eo fiat iniustitia conjugii; & de stupro ac rapto, in quo fit injuria virgini, aut parentibus; & de incestu, in quo fit irreverentia sanguini, quod pietati repugnat. Idem dicendum de fornicatione, quae etiam habet aliquid iniustitiae admixtum, cum per illam fiat injuria proli nasciturae, in quantum debita educatio & institutio ipsius impeditur. Neque obstat (inquit S. Doctor 2. 2. qu. 154. art. 2.) si aliquis fornicando sufficienter provideat proli de educatione: quia id quod cadit sub legis determinatione, judicatur secundum id quod communiter accidit, & non secundum id quod in alio casu potest accidere.

Dices: Saltem in peccatis contra naturam

Ecc

32.

33.

Dist. 9.
Aub. 7.
§. 3.
num.
64.

34.

35.

nulla reperitur iniustitia; cum nulla ibi expectetur proles, cujus educatio possit impediri.

Respondeo primò in peccatis contra naturam aliquam speciem iniustitiæ includi: tum quia illa obstant generationi prolis, ad quam semen humanum à natura institutum est: tum etiam quia per illa ordo naturæ violatur, subindeque & naturæ, & ejus authori maxima irrogatur injuria. Unde D. Thomas 2. 2. qu. citata art. 12. ad 1. ait quod in peccatis contra naturam, in quibus ipse ordo naturæ violatur, fit injuria ipsi Deo ordinatori nature. Secundò dici potest, quod licet hujusmodi peccata non includant specialem oppositionem ad justitiam strictè sumptam, habent tamen oppositionem ad aliquid altius virtutis; quia opponuntur ipsi bono speciei humanæ, & naturali ordini communi ad quem virtutes ordinantur, & qui à Deo immediatè procedit.

36. Objicies secundò: Respectu ejusdem virtutis non semper illud peccatum est majus, quod opponitur perfectiori actui ipsius virtutis: Ergo nec respectu diversarum illud erit semper gravius, quod contrariatur virtuti nobiliori. Consequentia videtur perspicua à paritate rationis: Antecedens probatur. Diligere inimicos ex charitate, perfectior actus est, quàm diligere amicos; juxta illud Matth. 5. Si diligitis eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? Diligite inimicos vestros, &c. Unde egregiè Tertullianus ad Scap. cap. 1. Jubemur diligere inimicos, quoque & orare pro eis qui nos persequuntur, ut hæc sit perfecta & propria bonitas nostra, non communis; amicos enim diligere omnium est, inimicos autem, solum Christianorum; & tamen odium inimici, minus est peccatum, quàm odium amici: Ergo non semper illud peccatum est majus, quod opponitur perfectiori actui alicujus virtutis.

37. Confirmatur: Eidem virtuti & secundum eundem actum opponuntur distincta & inæqualia peccata; v. g. liberalitati, cujus actus est dare quod oportet, opponitur per excessum peccatum prodigalitati, quæ dat plusquam oportet, & per defectum peccatum avaritiæ, quæ dat minus quàm oportet: Ergo major vel minor gravitas horum peccatorum non sumitur ex oppositione ad virtutem.

38. Ad objectionem respondeo negando Antecedens. Ad cujus probationem dicendum est ex doctrina D. Thomæ 2. 2. qu. 27. art. 7. dilectionem amici, quantum est ex parte objecti, perfectiorem actum esse dilectione inimici: Quia amicus (inquit S. Doctor) & melior est, & magis conjunctus, unde est materia magis conveniens dilectioni; & propter hoc actus dilectionis super hanc materiam transiens, melior est, unde & ejus oppositum est deterius. Ex parte verò rationis diligendi, dico dilectionem inimici aliquo modo præminere dilectioni amici: primò quia dilectionis amici (prosequitur S. Thomas) potest esse aliaratio quàm Deus; sed dilectionis inimici solus Deus est ratio: secundò quia præsupposito quod uterque propter Deum diligatur, fortior ostenditur esse Dei dilectio, quæ animum hominis ad remota extendit, scilicet usque ad dilectionem inimicorum: sicut virus ignis tantò ostenditur esse fortior, quanto ad remota diffundit suum calorem &c. Hic autem excessus ex parte solius rationis diligendi, non conducit ad majorem malitiam actus oppositi:

A quia oppositio odii proximi cum charitate, non est directè & per se respectu rationis formalis diligendi, quæ est divina bonitas, sed respectu boni creati, quod debemus in proximo non odisse, quodque est objectum secundarium charitatis.

Ad confirmationem dicendum est, quòd cum duo peccata eidem actui virtutis, unum per excessum, & aliud per defectum opponuntur, illud est secundum speciem gravius, quod magis à virtute distat, & cum illa majorem habet dissimilitudinem: unde in peccatis oppositis liberalitati, majus peccatum est avaritia, quàm prodigalitas; quia cum ad liberalitatem magis pertineat dare, quàm retinere, nimium retinere, quod est avaritia, longius ab illa distat, quàm nimis dare, quod est prodigalitas. Quæ est expressa doctrina S. Thomæ 2. 2. qu. 119. art. 3. alitque in locis.

Ut autem cognoscatur, quodnam ex his peccatis, quæ secundum excessum & secundum defectum eidem virtuti opponuntur, majorem habeat cum illa contrarietatem, observandum est cum S. Thomæ qu. 2. de malo art. 6. in homine dari aliquas virtutes, quæ principaliter ordinantur ad refranandum & compescendum appetitum; quasdam verò, quæ ad illum impellendum & confirmandum deserviunt. Primi generis sunt temperantia, castitas, humilitas, mansuetudo, & aliæ hujusmodi, præsertim quæ passiones concupiscibilis moderantur: secundi verò perseverantia, fortitudo, magnanimitas, & similes; maxime quæ sunt circa passiones irascibilis. Illis ergo virtutibus, quæ primariò ordinantur ad refranandum, & compescendum, dissimilium est & magis repugnans peccatum secundum excessum; ut temperantiæ & castitati magis repugnant intemperantia & luxuria, quàm insensibilitas, & humilitati magis dissimilis est superbia, quàm pusillanimitas: contra verò virtutibus, quæ sunt ad confirmandum & impellendum, magis dissimilia sunt, & magis repugnant peccata secundum defectum, quàm secundum excessum. Unde fortitudini magis repugnat timiditas, quàm audacia, & sic de aliis.

C Objicies tertio: Sæpe virtuti perfectiori opponitur peccatum veniale, & virtuti minus perfectæ peccatum mortale: Sed quodcumque peccatum mortale superat in gravitate specifica quodcumque veniale: Ergo illud peccatum non est gravius quod perfectiori virtuti opponitur. Major probatur: Veritas seu veracitas, cum ad partem intellectualem pertineat, nobilior est temperantiâ, quæ in appetitu sensitivo residet; & nihilominus mendacium illi oppositum, solum est ex genere peccatum veniale, plura verò peccata opposita temperantiæ sunt mortalia: Ergo virtuti perfectiori interdum opponitur peccatum duntaxat veniale; virtuti verò minus perfectæ, peccatum mortale.

41. Respondeo primò negando Majorem. Ad cujus probationem dicendum peccata contra temperantiam non habere quòd sint mortalia ex sola oppositione ad ipsam temperantiam, ut supra ostendimus, sed quia simul includunt oppositionem ad justitiam, quæ est perfectior virtus quàm veritas, aut veracitas.

Respondeo secundò, quòd cum D. Thomas comparat peccata inter se, & docet ea esse majora, quæ nobiliori virtuti opponuntur, debet intelligi supposito quòd eodem modo pro-

cedant; sicut in habitibus intellectualibus ille est nobilior, qui habet nobilius objectum, supposito quod eodem modo, hoc est vel scientificè, vel opinativè, uterque procedat; si enim unus habitus procedat modo scientifico, & alter opinativo, quamvis hic posterior versetur circa nobiliorem materiam, non tamen erit perfectior, quia habet diversum & imperfectiorem modum procedendi: unde cum peccatum mortale & veniale habeant longè diversum modum procedendi (mortale enim ponit inordinationem circa finem, veniale solum circa media) quamvis veniale contrarietur nobiliori virtuti, non idèo erit gravius quàm mortale.

44. Dico secundo, inæqualitatem accidentalem in peccatis, sumi ex circumstantiis non mutantibus speciem.

Probat: Inæqualitas accidentalis in peccatis sumi debet ex his quæ se habent accidentaliter ad actum in esse moris spectatum: Sed circumstantiæ non mutant speciem, accidentaliter se habent ad actus humanos in esse moris spectatos; sunt enim veluti quædam illorum accidentia eos afficientia, v. g. in furto, hoc quod est rapere alienum, se habet per modum essentia, sed quod sit magnum vel parvum, se habet per modum circumstantiæ & accidentis: Ergo inæqualitas accidentalis in peccatis, sumitur ex circumstantiis non mutantibus speciem, sed intra eandem speciem aggravantibus. Videantur quæ diximus in tractatu de moralitate actuum humanorum disp. 3. art. 2.

45. Quarunt hic aliqui, an peccatum quod ex objecto, & secundum speciem, est minus grave, possit ratione circumstantiarum adeo crescere in malitia, ut superet vel adæquet peccatum ex objecto gravius? Est autem sermo de circumstantiis aggravantibus intra eandem speciem; quia de circumstantiis quæ speciem peccati mutant, dubium non est, quin ratione earum peccatum ex objecto levius, possit superare aliud gravius ex objecto, ut si furto, quod ex suo objecto est levius quàm rapina, superaddatur circumstantia loci sacri, quæ transfert illud in speciem sacrilegij, majus peccatum erit, quàm rapina.

Pro resolutione hujus difficultatis, advertendum est, dupliciter nos posse loqui de peccatis, metaphysicè scilicet, considerando eorum essentiam, speciem, & quidditatem; & moraliter, judicando de illis secundum prudentis æstimationem & appetitionem. Hoc posito

46. Dicendum est primò, quod si loquamur de gravitate peccatorum metaphysicè, peccatum ex objecto levius, quantumcumque malitia ipsius creseat ratione circumstantiarum aggravantium intra eandem speciem, nequit superare vel adæquare peccatum gravius ex objecto. Ratio est, quia nulla forma quæ essentialiter est constituta in gradu inferiori, quantumcumque intra suum gradum & speciem creseat, potest pertingere ad gradum formæ essentialiter superioris; aliàs talis forma amitteret proprium gradum essentialem, & seipsam destrueret: v. g. nigredo, quantumcumque intendatur, nunquam pertinget absolutè loquendo ad perfectionem albedinis; nec actus humilitatis, vel temperantia, ad perfectionem actus religionis, aut charitatis: Sed malitia peccati levioris ex objecto, essentialiter est constituta in gradu inferiori: Ergo quantumcumque intra suam speciem creseat, nunquam pertinget, metaphysicè loquen-

Tom. III.

A do, ad malitiam peccati ex objecto gravioris. Unde D. Thomas qu. 2. de malo art. 8. in corp. ait quod *semper major est gravitas, quæ est ex peccati specie, quàm quæ est ex circumstantia speciem non constituente.*

47. Dicendum est secundo, si loquamur de gravitate peccati moraliter, & de illa judicemus secundum viri prudentis æstimationem & appetitionem, peccatum ex objecto levius, potest ratione circumstantiarum intra eandem speciem ita crescere, ut adæquet vel superet gravitatem peccati ex specie & objecto gravioris.

Probat: Nam in communi hominum æstimatione, & secundum judicium viri prudentis, occidere mille viros, aut deprædari bona totius reipublicæ, censetur peccatum simpliciter gravius, & majori pœnâ puniendum, quàm aliquod perjurium, aut blasphemia, licet ista ex objecto & specie sint graviora.

48. Confirmatur & illustratur hoc exemplo: Licet aurum ex sua specie, & physicè loquendo, sit majoris valoris & perfectionis quàm argentum; in individuo tamen potest ita multiplicari quantitas argenti, ut moraliter loquendo, & secundum æstimationem hominum, majoris sit valoris quàm parva quantitas, v. g. uncia auri. Ita ergo similiter, quamvis perjurium sit gravius ex sua specie, quàm homicidium, & semper sit tale, metaphysicè loquendo, moraliter tamen, & attentis circumstantiis, aliquid homicidium poterit esse absolutè gravius, & majori pœnâ dignum, quàm unum perjurium; puta si persona occisa sit maximæ dignitatis, vel utilitatis in republica, aut si plures occidantur, & aliunde perjurium ex inconsideratione, metu, & aliis circumstantiis allevietur, quamvis rationem peccati mortalis non amittat.

DISPUTATIO V.

De subjecto peccatorum.

Ad quæstionem 74. Divi Thomæ.

CONSIDERATA essentia, & distinctione peccatorum, eorumque inæqualitate & gravitate, consequens est ut eorum subjectum investigemus, & in quibus potentiis formaliter & intrinsecè resideant, breviter declaremus. Unde sit

ARTICVLVS PRIMVS.

49. *Vtrum non solum in voluntate, sed etiam in aliis potentiis à voluntate motis, sit formaliter & intrinsecè peccatum?*

S. I.

Præmittitur quod apud omnes est certum, & difficultas resolvitur.

50. CERTVM est, peccatum, utpote actum liberum & voluntarium, in voluntate ut in propria sede & principali subjecto & principio residere, juxta illud Augustini lib. 1. retract. cap. 9. *Voluntas est quæ peccatur; & rectè dicitur*

Ecc ij